

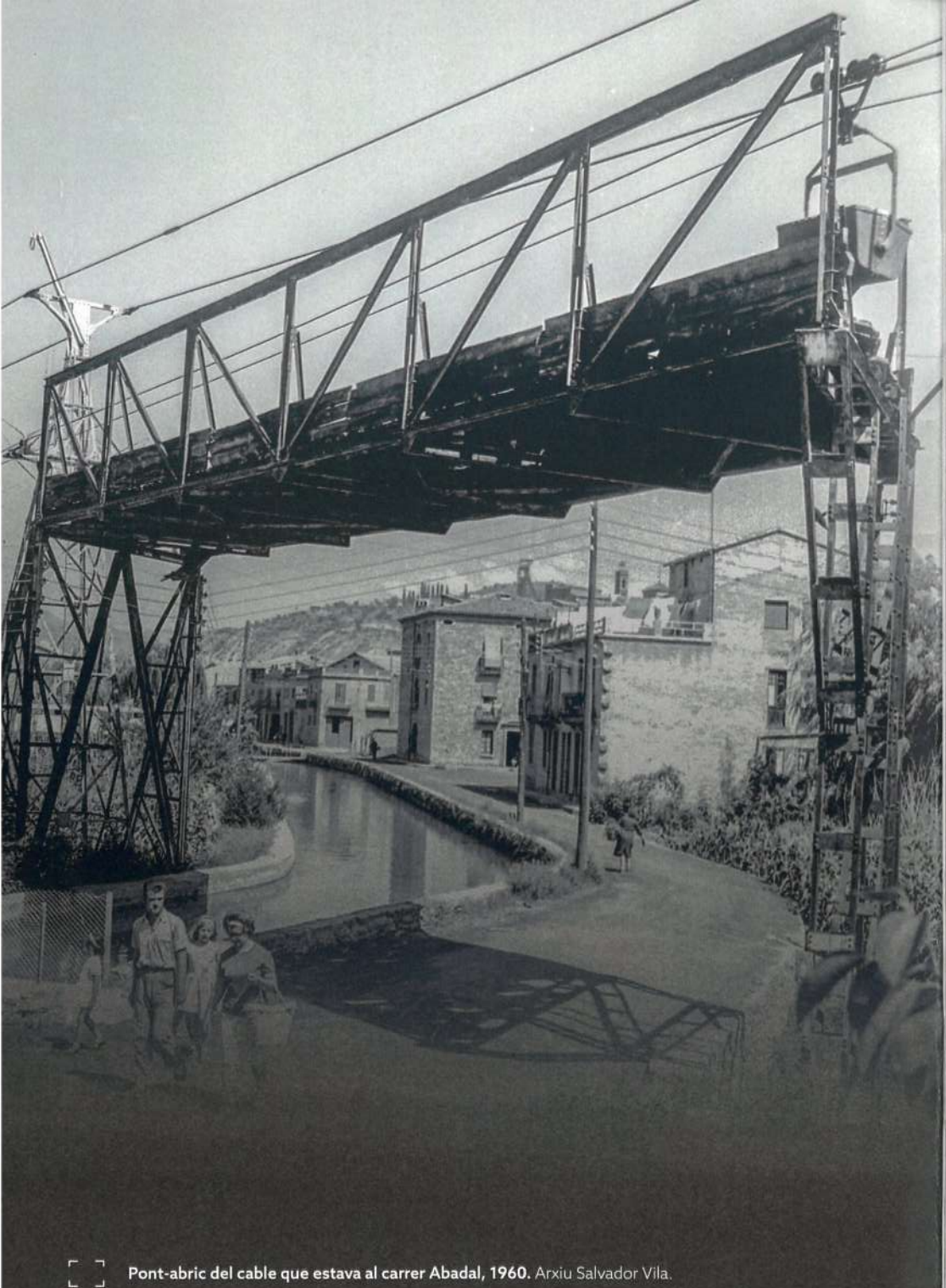

Els cables miners a Súria

La història dels municipis de la conca del mig Cardener està marcada pel descobriment de la potassa a Súria l'any 1912. Aquest fet ha teixit el desenvolupament social, cultural i econòmic de municipis com Súria, Cardona, Sallent o Balsareny.

Però com era el cable? Acompanya'ns a recuperar la memòria viva dels que el van veure funcionar.

Pont-abric del cable que estava al carrer Abadal, 1960. Arxiu Salvador Vila.

Índex

1. Introducció	4
2. Els cables: <i>el cable de Cardona a Sùria (1929-1969) i el de les Cabanasses (1962-1988)</i>	6
3. Indrets emblemàtics i funcionament del cable de Cardona a Sùria	8
4. Traçat del cable de Cardona a Sùria	10
5. Treball al cable	12
6. El paisatge sentit	22

*Un agraïment especial
a les persones que han aportat memòria de relats personals i familiars.
També a les persones i entitats que han participat en la recerca, identificació i
recuperació de l'itinerari del cable fetes els darrers anys.*

*Isidre Abarca Simats
Josep Duarri Coll
Albert Fàbrega Enfedaque
Jesús Feliu Subirà
Antonio Hernández Guzmán
Nicolás Hernández Guzmán*

*Carmen Hurtado Marquez
Javier Liaño González
Juli Magallais Rodríguez
Fulgenci Martínez Hernández
Maria Merino Vives
José Peña Pascual*

*Rafael Peña Pascual
Centre Excursionista
de Cardona
Centre Excursionista
de Sùria*

Edició, coordinació i redacció:

Ajuntament de Sùria en
col·laboració amb L'Arada,
Creativitat Social, SCCL.

Entrevistes i tallers:

Albert Contreras, L'Arada, Creativitat Social, SCCL.

Disseny exposició i publicació:

Muntsa Codina, L'Arada Creativitat Social, SCCL.

**MARÇ
2023**

1. Introducció

La història dels municipis de la conca del mig Cardener està marcada pel descobriment de la potassa a Súria l'any 1912. Aquest fet ha teixit el desenvolupament social, cultural i econòmic de municipis com Súria, Cardona, Sallent o Balsareny.

La manifestació de sals potàssiques a la conca i la magnitud de la troballa va despertar l'interès de societats mineres d'arreu. Finalment, la societat belga de Solvay et cie. va aconseguir el control de les mines de Súria, i la Unión Española de Explosivos, SA, (també coneguda com a UEE) a les mines de Cardona.

Des de la descoberta, la UEE va anar obtenint concessions als voltants de les salines de Cardona, fins que al 1923 va comprar els terrenys de les salines de Cardona al duc de Medinaceli. Dos anys més tard, l'any 1925, l'empresa va començar l'explotació, que va assolir ràpidament ritmes industrials. A finals de 1929 funcionava a ple rendiment.

Després que comencessin amb l'elaboració de la potassa, es varen trobar amb la necessitat de transportar-la. A conseqüència de la complexitat d'allargar la línia de tren fins a Cardona, l'empresa va considerar que la millor alternativa era construir un cable aeri que transportés la sal fins a l'estació de Ferrocarrils Catalans de Súria.

Aquest fet va suposar un abans i un després per als pobles de Cardona i Súria, el cable va passar a ser un element vertebrador de la vida durant bona part

del segle XX. Al principi els habitants se sorprenien amb aquesta obra d'enginyeria. Des de molts punts es podia veure el cable funcionant a l'horitzó i observar el que hi passava.

📌 *«Funcionava bé moltes vegades.*

Moltes. El que passa que era una cosa, que quan estava parat tothom ho veia, i tothom se n'adonava. Què passa, què passa?

Antonio Hernández Guzmán
(Fiñana, 1936)

📌 *«La mina ho acaparava tot. I és cert!»*

Carmen Hurtado Márquez (Piñar, 1949)

El cable era una petita part del conjunt de l'entramat de pous, fàbriques i estacions, esdevenint un element clau més de la història minera del Bages. Encara que moltes vegades no se'n parlés tant com de les mines en si, la seva funció era primordial. Gràcies al cable miner la potassa es podia distribuir a qualsevol lloc del món.

Torre del cable Nieves al seu pas per sobre de la carretera. Al fons, el castell de Cardona, 1925-1945.
Fotografia de Conrad Bosch i Serra. Arxiu Comarcal del Bages.

2. Els cables:

el cable de Cardona a Súrria (1929-1969) i el de les Cabanasses (1962-1988)

L'any 1925 la Unión Española de Explosivos va encarregar el disseny i la construcció de la línia aèria a l'empresa Ernst Heckel, d'origen alemany. El projecte es redactà l'any 1926 i es construí entre finals del 1928 i principis del 1929, en total van ser 8 mesos de construcció amb 30 obrers. Entre l'abril de 1929 i el desembre de 1930 el cable va estar en proves (gairebé dos anys).

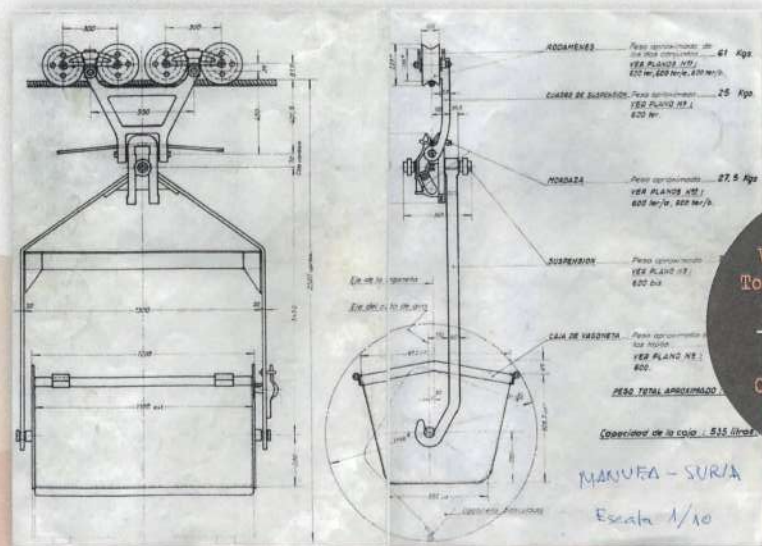
La longitud de la línia era d'11,775 km, i estava dividida en 6 trams i 7 estacions. Els cables es recolzaven sobre més de 100 torres, i l'alçària mitjana de les pilones era de 10,46 m. L'alçària màxima

d'una torre era de 23 m i la mínima de 4 m.

«L'estructura era metàl·lica. Hi havia una estructura de formigó, però lo demés era fusta. Les tolves, la teulada, tot era fusta. I fusta enquitranada, perquè si no no aguanta. La sal es menja la fusta, la deixa desfeta inclús pintada.»

Rafael Peña Pascual (Súrria, 1951)

Originàriament, el projecte estava dissenyat per transportar 100 tones per hora, però la realitat va ser ben diferent, ja que només es podien transportar fins a 50 tones/hora. Les vagonetes es movien a una velocitat de 9 km/h i trigaven

Velocitat: 9 km/h
Tones transportades
per hora:

- Dissenyat: 100T
 - Realitat: 50T
- Capacitat de cada
vagoneta: 535 l.

Plànols de les vagonetes del cable de Cardona a Súrria. Fotografia de la Unión Española de Explosivos.

una hora i vint minuts a completar el recorregut. Quan el cable operava amb normalitat circulaven entre 60 i 80 vagonetes per cada sentit, és a dir, entre 120 i 160 vagonetes penjades alhora, i cada vagoneta tenia una capacitat de 535 litres.

Algunes vagonetes no anaven carregades de potassa, sinó que circulaven amb oli o greix per al manteniment de la línia. De tant en tant, hi havia vagonetes que baixaven aigua, i algunes pujaven carregades de carbó o gasoil. De manera molt excepcional, també s'havien transportat objectes personals i, fins i tot, persones.

«I després les vagonetes anaven carregades de carbó cap amunt, les mateixes vagonetes pujaven el carbó. Ja es veia de lluny, o de més a prop, com sortia una miqueta la muntanyeta de carbó. I de la potassa també es veia una mica de muntanyeta. I cap avall també portaven aigua. Unes vagonetes que portaven un dipòsit. Portaven aigua perquè aquí a Súria necessitaven aigua.»

Rafael Peña Pascual (Súria, 1951)

L'any 1962 es va construir un segon cable aeri que unia l'explotació de les Cabanasses amb la fàbrica. Era una instal·lació més moderna i de menor recorregut, amb poc més d'un quilòmetre. Va estar actiu durant 26 anys, i va coexistir amb el cable de Cardona quasi una dècada.

Torre original del cable de Cabanasses al passeig dels Joncarets, Súria. Font: Ajuntament de Súria.

Propaganda de l'empresa Heckel a la revista alemanya Tonindustrie-Zeitung, especialitzada en mineria. Font: Tonindustrie-Zeitung (1928 i 1926).

3. Indrets emblemàtics i funcionament del cable de Cardona a Súria

De la Mina Nieves de Cardona s'extreia la potassa que era transportada per via aèria fins a Súria. El mineral es tractava a la Fàbrica Manuela, que amb l'ajuda de sistemes de càrrega, i mitjançant cintes de transport i tremuges (*tolves*), es carregava a les vagonetes. Aquí també hi havia un sistema de tensió del cable per al primer tram de la línia i una torre de tensió del cable tractor.

Deu quilòmetres més endavant es trobava l'estació d'Angle. Aquesta era una plataforma sostinguda per unes pilones de formigó i elevada entre un metre i metre i mig d'alçària sobre el terra. L'estructura estava construïda

amb ferro, el terra era de fusta, mentre que la teulada era d'uralita. Hi havia també un petit habitacle de quatre o cinc metres quadrats, amb una estufa de carbó per mantenir-se calent durant els freds hiverns.

👤 *«Tenien com un cuarto gran, amb una gran estufa al mig. I com que estaven allà al mig dels horts, que hi havia sempre branques, no els hi faltava mai llenya. Tenien un foc!»*

Carmen Hurtado Márquez (Piñar, 1949)

L'estació d'Angle allotjava el motor que feia moure el cable, que amb una potència efectiva de poc més de cinquanta cavalls, aconseguia moure les

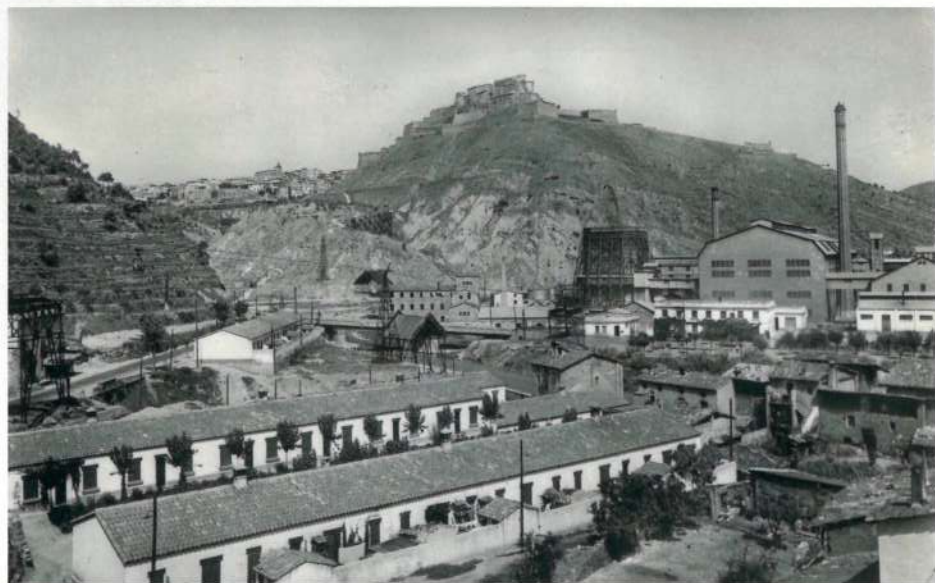

Foto de la colònia Aramburu i de la fàbrica Manuela de Cardona. Arxiu Zerkowitz.

Imatge de l'estació d'Angle. El treballador que apareix és en Benjamí Merino. Arxiu Maria Merino.

wagonetes. També comptava amb dispositius d'ancoratge-tensió i s'alimentava a través d'un transformador elèctric. La seva funció principal era corregir la desviació del cable abans de continuar cap a l'estació de descàrrega.

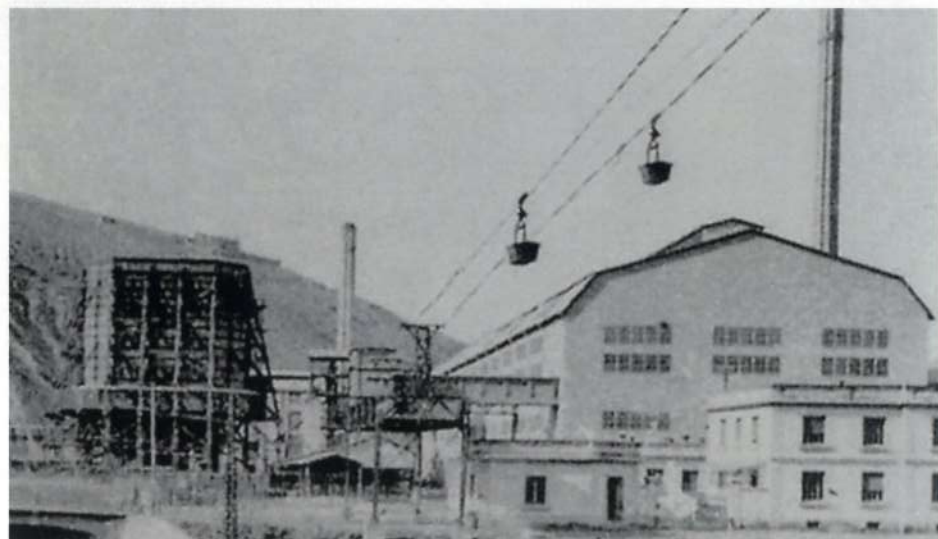
L'estació final de Súrria era una nau d'una sola planta de formigó on s'ubicaven les oficines, els vestuaris, els urinaris i el magatzem, espai que a part de guardar potassa i material del cable, també servia per emmagatzemar els que-

viures que mensualment es repartien als treballadors segons el nombre de membres de la unitat familiar.

L'edifici principal de l'estació final era construïda en altura sobre les vies del tren per facilitar les feines de descàrrega de potassa. Les wagonetes que arribaven bolcaven el mineral dins de les tremuges, que posteriorment descarregaven la sal als vagons del tren o bé l'ensacaven. A la nau també hi havia el taller de manteniment i un urinari.

Estació final de Súrria. Arxiu Antoni Badia Mercè.

Sortida de les wagonetes de la fàbrica Manuela. Arxiu Antoni Badia Mercè.

4. Traçat del cable de Cardona a Súria

Llegenda mapa

Font: Elaboració pròpia. Ortofoto de l'any 1956 (ICGC).

• Torre	◊ Estació inicial de càrrega	● Estació d'ancoratge-ancoratge	— Recorregut cable
🏠 Túnel	■ Estació d'Angle	● Estació de tensió - ancoratge	— Camí del cable
✕ Pont abríc	◻ Estació final de descàrrega	● Estació de tensió - tensió	— Termes municipals

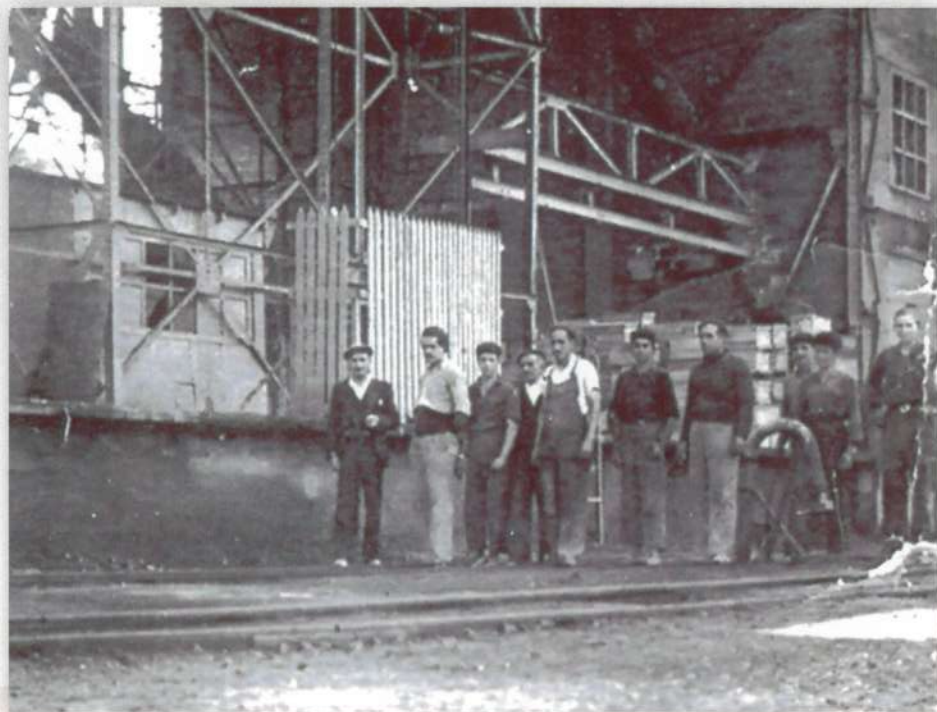
5. Treball al cable

Al cable hi havia una gran diversitat de tasques a realitzar que duïen a terme professionals, els quals desenvolupaven els oficis següents:

Els maquinistes de la línia del cable eren els responsables del seu bon funcionament, i es feien càrrec de parar o engegar el motor en cas d'avaría. Per comprovar que tot anés amb normalitat, tenien contacte directe amb la resta de treballadors del cable a través d'un telèfon. També s'ocupaven de la posada a punt del motor. El salari d'aquests

professionals era de 16 pessetes al dia el 1946, fins a arribar a 38,5 l'any 1956.

Els guardalínies havien de repassar la línia, això implicava recórrer la línia a peu fent una revisió exhaustiva per detectar qualsevol problema. En cas de trobar alguna incidència, havien de notificar-ho immediatament a una de les tres estacions. Inclús si era necessari, donaven l'ordre d'aturar el cable. El 1948 cobraven 15,5 pessetes diàries, que el 1956 va arribar a 37,5 pessetes.

Grup de treballadors de l'estació final de Sùria. Arxiu Rafael Peña.

☛ «Havien d'anar com un pastor, amb el sarró, el menjar... i fins a un punt que es trobaven els de Cardona arribaven fins aquí i els de Súria també, tenien el seu tros. Clar perquè fins a Cardona no podies anar en una jornada.»

Rafael Peña Pascual (Súria, 1951)

Jovent a l'estació d'Angle, 1946.
Arxiu Fulgenci Martínez

També hi havia la categoria professional de reparadors i conservadors del cable, aquesta brigada s'ocupava del manteniment i la reparació del cable, canviaven les peces quan tocava i posaven greix a la línia. El seu salari va passar de 16 pessetes al dia el 1948 fins a 38,5 pessetes al dia el 1956.

☛ «El cable via s'havia de greixar, amb greix negre, greix tamac que en deien, un molt negre. Llavors havíem de greixar a mans, no hi havia cap màquina que ho fes això. Perquè com hi havia trossos que

hi havia botelles per empalmar els dos cables, llavors per allà no hauria passat cap màquina. I muntàvem, agafàvem dues vagonetes, i entre vagoneta i vagoneta, posàvem uns taulons. (...) Allà posàvem tres taulons i a través posàvem fustes, les clavàvem als taulons i llavors nosaltres ens posàvem a sobre i baixàvem des de dalt fins a l'altra estació amb les vagonetes que nosaltres ens arreglàvem. (...) No anàvem a marxa normal, anàvem a una marxa curta. I a dalt érem quatre persones, dos endavant i dos una mica més endarrere.»

Juli Magallais Rodríguez
(Paradela de Randín, 1938)

☛ «Un any estant a la festa de Cap d'Any es va espatlilar una caldera de calefacció de dalt al pou dos i quan arribo a la porta d'allà del Casino amb la dona per entrar, m'esperava allà un cotxe de la mina i em va dir, s'ha espatlilat la caldera de dalt al pou dos i no hi ha calefacció. I dic i què haig de fer? Què haig de fer jo ara? Porto la dona a casa o la porto a la mina també? Vaig portar la dona a casa i a cap dalt a treballar fins allà les quatre o cinc del matí.»

Juli Magallais Rodríguez
(Paradela de Randín, 1938)

☛ «Alguna vegada he somiat amb el cable. Alguna vegada he somiat que hi havia una avaria. Es lo que et queda més.»

Antonio Hernández Guzmán (Fiñana, 1936)

Els reparadors i conservadors del cable, així com els guardalínies, passaven moltes hores de la seva jornada sobre pilones o penjats del cable. Per aquest motiu, els treballadors no podien tenir por a les altures.

☛ «Curiós va ser el primer viatge, eh. Vaig comptar totes les estrelles, però el terra res. Poques vegades el vaig mirar, eh! I després fèiem bestieses ja t'ho dic. Ja ballàvem i jugàvem allà.»

Nicolás Hernández Guzmán (Súria, 1944)

Una altra funció important era la dels enganxadors que duïen a terme la maniobra a l'estació d'Angle. Aquesta sempre la feien dos operaris. A la banda de Cardona hi havia un treballador que frenava les vagonetes quan entraven perquè no ho fessin amb massa força. Una vegada estava la vagoneta estabilitzada, l'enganxava amb un ganxo especial i la guiava per dins l'estació. A continuació, el company que estava a la banda de Súria agafava el relleu i acompanyava les vagonetes perquè sortissin bé de l'estació. Aquesta maniobra era coneguda per ser un veritable espectacle i recordada com a tal per moltes persones.

👤 *«Hi havia dos homes, perquè aquí quan entrava al cable –aquí passaven les que anaven a Cardona i per aquí les que venien de Cardona– llavors hi havia un home que es cuidava d'aquesta banda i un altre home que es cuidava d'aquesta altra banda, i s'ho repartien. En una banda hi havia més feina que a l'altra, i de la jornada estaven quatre hores en una, i quatre a l'altra.»*

Fulgenci Martínez Hernández (Gérgal, 1930)

👤 *«Jo un dia em vaig colar i vaig pujar a dalt. Però quan em va veure el papa de seguida em va renyar. Dic: és que jo vull agafar-ne una. Diu: que vols sortir volant? I llavors pobre doncs clar, com a pare que era va dir, que vols saber com es fa? I llavors, per això sé que ell deia en aquest punt s'ha d'agafar per frenar-la. Veus, el pare l'agafa així. I ara l'acompanyo com un nen petit de la mà, i llavors li faig fer aquesta corba. Perquè es clar si baixessin amb la velocitat a l'agafar la corba, primer que cauria material i segon que podria desca-rrilar. I llavors l'acompanyo i marxa. Però vaig pujar una o dues vegades i vaig dir ja en tinc prou.»*

Maria Merino Vives (Súria, 1952)

D'esquerra a dreta: Fila inferior: **José Cidrera (escriptor); Benjamí Merino (treballador); Desconegut; Desconegut.** Fila superior: **Desconegut; Juncadella (manteniment); José Peña (encarregat); Desconegut.** Any 1950. Arxiu Rafael Peña.

👤 *«(...) els homes allà vulguis que no enganxant-la. I després la vagoneta que es movia, perquè és clar, estava plena de potassa. Era curiós de veure-ho. Però trobo que també el mateix, el mateix tot el dia també tela.»*

Carmen Hurtado Márquez (Granada, 1949)

👤 *«No podien descansar perquè cada 100 o 150 metres els hi venia una vagoneta. Era una cosa continua! I si una s'encallava, merda!»*

Jesús Feliu Sobirà (Súria, 1946)

Treballadors del cable amb una màquina a l'estació final de Súria. D'esquerra a dreta: Desconegut; Manel Barranco; Juan Peña. Arxiu Rafael Peña.

De la mateixa manera, hi havia altres oficis rellevants a l'estació d'inici i final, com els tractoristes, responsables de traslladar la potassa fins a les cintes de transport; els "basculers" que pesaven el mineral; i les dones ensacadores, encarregades de confeccionar els sacs per transportar la sal empaquetada.

👤 *«La meva mare al cel sigui hi treballava. Ella ja no era al cable a dalt, ella era a baix, als baixos que omplien sacs de potassa. Aleshores s'estilava molt això d'omplir sacs. Em sembla que feien 50 quilos. Ho deixaven en un local que tenien, un local gran. Els omplien amb unes tolves i els posaven drets allà. I ella cosia els sacs. No era ella sola, n'hi havia tres o quatre. Tot dones, cosint sacs. N'omplien molts al dia de sacs, eh. I aquests sacs els enviaven cap a fora. I els altres venien amb les vagonetes amb el material a granel tiraven el material*

dintre del vagó i au, ho portaven sense ficar sacs. A l'estació final.»

Fulgenci Martínez Hernández (Gérgal, 1930)

A més a més, hi havia feines puntuals que duia a terme personal extern del cable, com per exemple folrar els ponts de fusta.

👤 *«Los puentes estaban hechos, y luego estaban tapados, forrados por madera, para que si caía potasa que no fuera abajo. ¡Oye, eran grandes eh! ¡No crea que eran pequeños, eh! ¡Que cada puente tardábamos dos semanas a forrarlo, eh!»*

Javier Liaño González (Madrid, 1933)

Cadascun d'aquests oficis era un peça indispensable de l'engranatge del cable. El personal formava part de la Unió

Española de Explosivos, i comptava amb un petit equip de persones que variava en funció de les necessitats que hi havia en cada moment.

L'any 1957 a l'estació d'Angle hi treballaven 27 persones, repartits en 3 torns de treball i 9 persones en cada torn. Durant els anys que va funcionar el cable hi va passar molta gent, alguns hi treballaven de manera esporàdica i d'altres hi van estar gairebé tota una vida.

👤 *«Hi passava molta gent de pas, perquè del cable a la mina ha passat molta gent. Joves que entraven, i després doncs clar. A la mina la veritat és que hi havia més bones condicions, de diners i això. Mon pare va estar apuntat per entrar allà a la mina, però com que allà ja el van fer fixe de seguida, doncs devia pensar... Però si no hauria anat a la mina!»*

Rafael Peña Pascual (Súria, 1951)

👤 *«Jo quan tenia dotze anys ja feia el parte d'allà del cable. (...) cada dia havies d'escriure les vagonetes que passaven, els treballadors que hi havia, si es parava el cable doncs per què s'ha parat... Tota la informació.»*

Fulgenci Martínez Hernández (Gérgal, 1930)

Entre la gent que va formar part del cable hi havia llocs d'administració com el d'en Francisco Fuentes, el director, o en José, que era l'administratiu. Encarregats de torn com en Lorente, en Simón, en Bustamante o en Peña. I treballadors com l'Hurtado, l'Álvarez o en Sánchez, tots ells imprescindibles.

D'esquerra a dreta. José Cidreira (escriptor); Joan Serra (encarregat); Francisco Fuentes (Director); Simón Hernández (encarregat); José Peña (encarregat). 4 de desembre de 1964. Arxiu Rafael Peña.

Les condicions de feina al cable eren dures, els treballadors estaven sempre exposats a les inclemències meteorològiques. Com que treballaven a l'aire lliure, havien de suportar el fred gèlid de l'hivern i les altes temperatures de l'estiu. Si a sobre el vent bufava fort, la potassa queia sobre els treballadors, provocant-los cremades i coïssor a causa de la sal.

👤 *«Jo me'n recordo que un dia em vaig fer un tall, i el pobre home em va voler curar, i jo no volia que em toqués. Perquè per més que es rentava les mans, les seves mans, coïen. O sigui la potassa se li impregnava tant, que si tenies una ferida i et tocava, era com si et tiressin sal. (...) I per més que portés guants i tot, allò pensa que era pols. Els dies que feia vent, arribava amb la cara blanca. Blanca! I llavors estava uns quants dies sense afaitar-se perquè deia que si no li coïa.»*

Maria Merino Vives (Súria, 1952)

Quan plovia tot s'omplia de fang i complicava qualsevol tasca, fins i tot arribar al lloc de treball podia ser un problema. Així li van comunicar al cap del cable:

A Don Francisco Fuentes

Muy Sr. nuestro

En vista de lo malamente que está el camino para venir a la estación del Angulo, y mayormente cuando llueve.

Es por lo que les solicitamos los productores de esta estación que que se nos faciliten luces para ir y venir de noche al trabajo.

Angulo 16-1-62

Dos operaris de la brigada de reparadors i conservadors del cable de Cabanasses. Arxiu ICL.

I si hi havia tempesta, corrien el risc que els enxampés un llamp. No hem d'oblidar que treballaven envoltats d'elements metàl·lics.

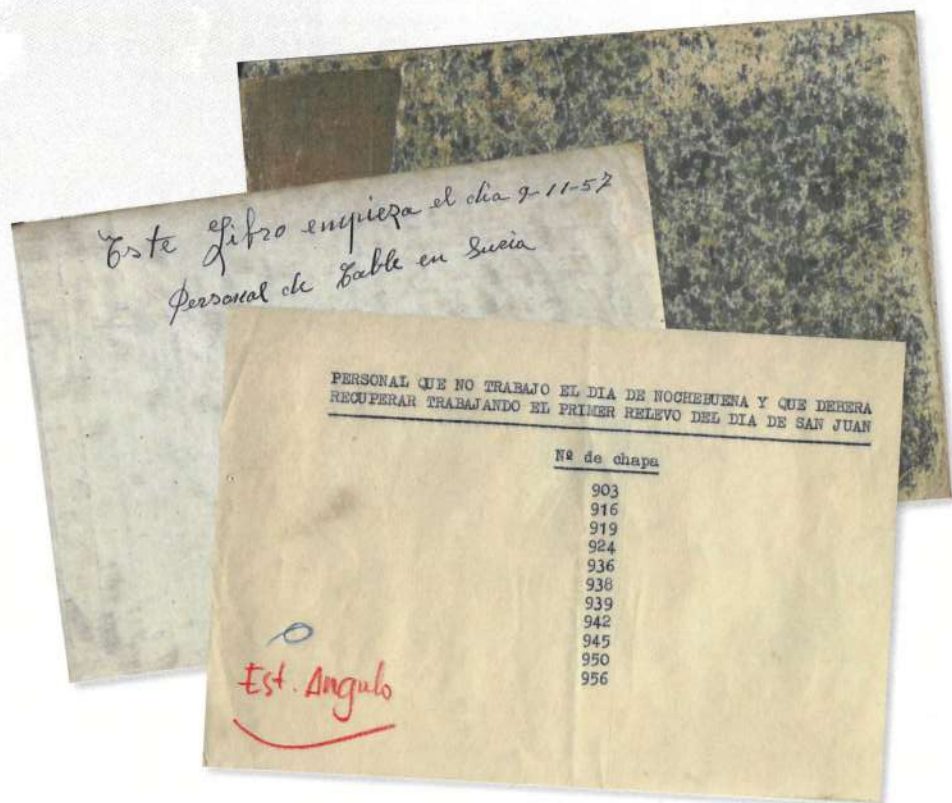
☛ «Llavors sé que la mare tenia molta por, perquè clar ells tocaven ferro, quan hi havia tempestes que només a Súria n'hi havia molt sovint d'aquestes de llamps i trons. I quan n'hi havia sempre encenia una espelma, sempre encenia una espelma! La mare és una cosa que, uí quina tempesta ve per allà i el pare està a l'Angle. Tenia un nen Jesús i li encenien l'espelma perquè el protegís.»

Maria Merino Vives (Súria, 1952)

També va haver-hi uns quants accidents, encara que no se'n recorda cap de gran gravetat.

☛ «A la nit, era, un que es deia Bertrúez de cognom, va tenir un accident. I a mi em diuen, al tanto que tenia dotze anys, ves-lo a portar al metge. A les dues de la matinada! I ja em tens a mi, amb el metge, trucant a la porta. I surt la dona i diu, qui demana? Un que està ferit. Cony però aquestes hores! Home, si s'ha ferit ara... I hi vaig haver d'anar jo, ja hi podria haver anat un altre, no... Però, mira.»

Fulgenci Martínez Hernández (Gérgal, 1930)

Llibretes dels Jornals de l'estació d'Angle del cable de Cardona a Súria.
Jornades des de novembre de 1957 fins a abril de 1963. Arxiu germans López.

«Una vegada em vaig trobar, quan anàvem revisant el cable. Anàvem dos, un per cada banda. El que passava per dintre diguéssim, quan hi havia una torre havies d'acotar-te i mirar de no tocar. El de fora anava bé, però es va descuidar de treure la mà i el va passar entremig del balanci i de la torre. Es va fer tot un tall! Doncs a la colònia hi havia un amb un telèfon per si passava alguna cosa estar allà. I li vaig dir: Para el cable. Que s'ha fet mal! Quan arribem allà que passem la carretera que va cap a Joncarets, a sobre és on hi havia la torre aquella que hi ha allà, la més petita. Dic: Para'l aquí que s'ha fet mal. I sí, sí, va tocar que parés. Només tocant ja paraven. El vaig haver de carregar com vaig poder i el vaig baixar.»

Antonio Hernández Guzmán (Fiñana, 1936)

«El meu pare es feia farts de treballar. Moltes hores. De tot, els bronquis, pulmonies jo què sé, cada any. La majoria duraven poc després de jubilar-se, molt sovint morien joves. [...] Físicament era de gent molt valenta! Sobretot el fred, no com el d'ara, glaçades!»

Rafael Peña Pascual (Súria, 1951)

Handwritten journal page titled "Resumen de Guardias Sueltas mes de Octubre 1957" (Summary of Standalone Guards for the month of October 1957). The page lists names and their corresponding guard schedules.

Nombre	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
1. Esteban Montaña	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Jose Martínez	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17. Jose Hernandez	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18. Jose Altamir	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17. Pascual Herrera	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	
20. Antonio Garcia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23. Jesus Jimeno	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25. Antonio Martínez	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29. Pedro Clara	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31. Juan Lopez	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33. Luis Navarro	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
37. Manuel Bermejo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
47. Gregorio Garcia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
56. Gregorio Garcia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28. Juan Pareda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
39. Santiago Ruiz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13. Francisco Torres	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
52. Fernando Martínez	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
102. Nicolasio Vidal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
124. Nicola Santandreu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
138. Pedro Albarrá	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
152. Francisco Bobadon	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
140. Pedro Lopez	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19. Juan Siller	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
42. Antonio Ferrero	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
27. Gabriel Franco	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Fulla de journals de novembre de 1957.
Arxiu germans López.

6. El paisatge sentit

El cable miner era un element molt característic del paisatge. L'estructura era un conjunt de metall, ferro i fusta que tenia un impacte visual molt gran. La gent que el va veure funcionar encara recorda aquest mecanisme de transport tan peculiar.

Des de Cardona es veien sortir les vagonetes que passaven per Sant Salvador, Palà i Valls de Torroella, fins a Sùria. Des de molts punts de la vila de Sùria s'albirava el cable aeri, les pilones que el sostenien i les vagonetes passant amunt i avall.

Durant els quaranta anys que va funcionar el cable, la gent el va integrar en el seu paisatge quotidià, com un element més del mosaic característic d'aquell moment. L'emblematíc cable miner posseïa un cert magnetisme per la seva enginyeria, per les tasques que s'hi realitzaven, per la gent que hi treballava... En aquella època ningú se sorprenia perquè hi hagués una persona penjada a vint metres d'alçària reparant el cable o gent que es reunís per veure com feien la maniobra a l'estació d'Angle.

Malgrat que el cable de Cardona va tancar l'any 1969, avui dia encara està molt present en la memòria col·lectiva dels que el van veure funcionar, sobretot pel que fa a les sensacions. A través de la vista, amb la imponent estructura metàl·lica formada per les torres i els cables. Amb l'oïda, pel soroll incessant de les vagonetes en passar. A través de l'olfacte, per l'olor de greix que feien els

treballadors. I mitjançant el tacte, per les cremades i la coïssor que provocava la potassa quan vessava.

👤 *«Quan jo tenia onze o dotze anys estàvem sempre a l'aguait del cable de Cardona. Quan veiem que queia alguna vagoneta, ens ajuntàvem tots, agafàvem les eines que podíem i anàvem a treure els coixinets de les rodes. Llavors fèiem carros de fusta, les rodes eren de coixinets. I amb allò doncs anàvem a buscar llenya al bosc, veníem carregats amb el carro vell.»*

Juli Magallais Rodríguez
(Paradela de Randin, 1938)

👤 *«Jo el soroll aquest era cada dia, cony, si passaven cada cent o cent cinquanta metres i tardaven un minut, un minut i mig, se sentia «cloc-cloc, cloc-cloc». Anar fent això, però ja no ho senties.»*

Jesús Feliu Subirà (Sùria, 1946)

👤 *«Les plantes, si cau sobre crema. Allà on tinc l'horta ara hi passava abans el cable, i aquella punta quasi sempre estava cremada.»*

Fulgenci Martínez Hernández (Gérgal, 1930)

👤 *«Quan arribava la tardor jo ja començava a pensar amb els Reis. I jo sempre havia pensat que els regals els transportaven amb el cable, perquè llavors era el millor sistema de transport que hi havia.»*

Josep Duarri Coll (Palà de Torroella, 1955)

AJUNTAMENT DE SÚRIA

L'ARADA
CREATIVITAT
SOCIAL

Diputació
Barcelona

GeoParc
Catalunya Central

Museu de la
Maria de Súria